

ALMANYA'DA 2011 ARALIK AYI İTİBARIYLA ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK ALANINDA MEYDANA GELEN ÖNEMLİ GELİŞMELER

1. İstihdam Piyasası

Federal İstatistik Dairesi'nin verilerine göre, çalışanların sayısı Kasım 2011'de 34.000 artmış ve 41,61 milyona yükselmiştir. Bir yıl öncesine göre kıyaslandığında çalışanların sayısı 521.000 (% 1,3) artış göstermiştir. Ayrıca, Ekim 2011 itibariyle sigortaya tabi çalışanların sayısı bir yıl öncesine göre 719.000 (% 2,5) artarak 29,02 milyon olarak kaydedilmiştir. 2011 yılının 3'üncü çeyreğinde serbest olarak çalışanların sayısı ise bir yıl öncesine göre 44.000 (% 1,0) artarak 4,54 milyona yükselmiştir.

Öte yandan, ikinci basamak işsizlik parası alanların istihdam edildiği statüde çalışanların sayısı, Kasım 2011'de bir yıl öncesine göre 105.000 (% 40) azalmış ve 157.000 olarak gerçekleşmiştir. Düşük ücretli işlerde çalışanların sayısı ise 2011 Ekim ayı itibariyle bir yıl öncesine göre 33.000 (% 0,7) azalarak 4,85 milyona inmiştir. Diğer taraftan, aynı dönemde sigortalı çalışanların % 9,0'unu teşkil eden 2,62 milyon sigortalı gelirlerini artırmak amacıyla düşük ücretli ikinci bir işte çalışmıştır. Bu sayı bir yıl öncesine göre 152.000 (% 6,2) daha fazladır.

Bölgesel olarak değerlendirildiğinde sigortaya tabi çalışanların sayısı, Ekim 2011 ayı itibariyle bir yıl öncesine göre Batı Almanya'da % 2,7, Doğu Almanya'da ise % 1,7 oranında artmıştır. En az artış % 0,8 ile Saksonya-Anhalt eyaletinde, en büyük artış ise % 3,2 ile Aşağı Saksonya ve Bavyera eyaletlerinde gerçekleşmiştir

Çalışan sayıları sektörlere göre değerlendirildiğinde, bir yıl öncesine göre hemen hemen tüm sektörlerde artışlar devam etmiştir. İmalat sektöründe 158.000 (% 2,5), ekonomik hizmet sektöründe 151.000 (% 5,1), sağlık ve sosyal hizmetler alanlarında 120.000 (% 3,4) artış gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, madencilik, enerji ve su işleri sektöründe, diğer hizmet sektörlerinde, eğitim ve öğretim sektöründe küçük azalmalar kaydedilmiştir.

Alınan en son verilere göre, 2011 Ekim ayında 65.000 çalışana kısa süreli çalışma ödeneği ödenmiştir. Bu sayı bir ay öncesine göre 2.000, bir yıl öncesine göre ise 144.000 daha azdır.

Kesinleşen en son verilere göre ise, 2011 Haziran ayında 110.000 sigortalı kısa süreli çalışma ödeneği almıştır.

2. İşsiz Sayıları

Almanya'daki işsizlerin sayısı, Aralık 2011'de bir ay öncesine göre 67.000 (% 2) artarak 2.780.206 olarak kayıtlara geçmiştir. 2011 Aralık ayı işsiz sayısı bir yıl öncesiyle kıyaslandığında 231.000 (% 8) daha azdır.

İşsizlerin sayısı bölgesel olarak değerlendirildiğinde Batı Almanya'da Aralık 2011 itibariyle bir ay öncesine göre 36.000 (% 2) artarak 1.887.000'e yükselmiştir. Doğu Almanya'daki işsizlerin sayısı da aynı ay itibariyle bir ay öncesine göre 31.000 (% 4) artarak 893.000 olarak kayıtlara geçmiştir. Aynı ay itibariyle işsizlerin sayısı, bir yıl öncesine göre Batı Almanya'da 177.000 (% 9), Doğu Almanya'da ise 54.000 (% 6) azalmıştır.

İş piyasası işsizlik oranına göre değerlendirildiğinde 2011 Aralık ayında tüm çalışanların sayısı baz alınarak hesaplandığında % 6,6 olarak gerçekleşmiştir. Bu oran bir yıl öncesine göre % 0,5 puan azalmıştır. Yine 2011 Aralık ayı itibariyle bölge olarak işsizlik oranı, Batı Almanya'da % 5,6, Doğu Almanya'da ise % 10,6 olarak kayıtlara geçmiştir. Geçen yılın aynı dönemine göre işsizlik oranı, Batı Almanya'da % 0,5 ve Doğu Almanya'da ise % 0,6 azalmıştır.

Diğer taraftan, yabancı işsizlerin sayısı 2011 Aralık ayı itibariyle bir ay öncesine göre 6.857 artmış ve 449.883'e (% 14) yükselmiştir. Ayrıca, aynı dönem itibariyle işsiz vatandaşlarımızın sayısı bir ay öncesine göre 1.098 artarak 139.140 (% 21,3) olarak kayıtlara geçmiştir.

3. I. ve II. Basamak İşsizlik Parası Alanların Sayısı

Aralık 2011'de 2.780.000 işsizin 813.000'i (% 29) birinci basamak işsizlik parası alırken, 1.967.000'i (% 71) ikinci basamak işsizlik parası almıştır. Bir ay öncesine göre birinci basamak işsizlik parası alanların sayısı 44.000 (% 6,0), ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 23.000 (% 1,0) artmıştır. Bir yıl öncesine göre kıyaslandığında birinci basamak

işsizlik parası alanların sayısı, 135.000 (% 14), ikinci basamak işsizlik parası alanların sayısı ise 96.000 (% 5) azalmıştır.

4. Mesleki Eğitim

2011 yılı Ekim ayından Aralık ayına kadar 62.500 genç meslek eğitimi yeri başvurusunda bulunmuşlardır.

Aralık 2011’de 22.300 genç henüz meslek eğitim yeri bulamamıştır. Öte yandan, aynı dönemde 37.700 açık meslek eğitim yeri bulunmaktadır. Meslek eğitim yerlerinin 11.000’i Aralık 2011 ayında bildirilmiştir.

5. İkili ve Çok Taraflı Sözleşmelerin Uygulanmasına İlişkin Değerlendirmeler

Almanya’da 2011 Aralık ayında 84’ü inşaat sektöründe, 188’ü inşaat yan sanayiinde ve 49’u demir çelik sektöründe olmak üzere toplam 318 vatandaşımız istihdam edilmiştir.

6. Güncel Mahkeme Kararları

6.1. Uzun süreli işgöremezlik nedeniyle kullanılmadığından ileriki yıllara devrederek biriken yıllık izin hakkının bir milli hukuk düzenlemesi ile sınırlanabileceğine ilişkin ATAD’ın 22.11.2011 tarih ve C-214/10 sayılı Kararı

1964 yılından beri davalı firmada çalışan davacının geçerli toplu sözleşmede öngörülen yıllık 30 günlük izin hakkı bulunmaktadır. Toplu sözleşmeye göre kullanılmayan izin hakkı yalnız iş ilişkisinin bitmesi durumunda ücretlendirilmekte ve hastalık nedeniyle kullanılmayan yıllık izin 15 aylık devir süresi sonunda zaman aşımına uğramaktadır.

Davacı 2002 yılında bir kalp krizi geçirmiş ve ağır engellilik durumundan dolayı işgöremez durumuna düşmüştür. 2008 Ağustos ayında iş ilişkisi sona eren davacı, bu tarihe kadar işgöremezlik aylığı almıştır.

Davacı 2009 yılında yargıya başvurarak 2006, 2007 ve 2008 yıllarında hastalığından dolayı kullanmadığı yıllık izinlerin ücretini işverenden talep etmiştir.

Temyiz davasının görüldüğü Hamm Eyalet İş Mahkemesi, Alman milli hukuku ve ilgili toplu sözleşmeye göre devir süresinin sona ermiş olmasından dolayı izin hakkının 2006 yılı için zaman aşımına uğradığını tespit etmiştir. Bu bağlamda 2007 ve 2008 yıllarından kalan izin hakkının mevcut olup olmadığının belirlenebilmesi için Hamm Eyalet İş Mahkemesi yıllık izinleri belli bir devir süresiyle sınırlayan milli hukuksal düzenlemelerin Avrupa Birliği'nin 4 Kasım 2003 tarih ve 2003/88/EG sayılı Direktifine aykırı olup olmadığını saptanması için ATAD'a başvurmuştur.

ATAD, yıllık izin hakkının Avrupa Birliği hukukunda öngörülen düzenlemelere ve ATAD'ın içtihatına göre kullanılması gereken önemli bir sosyal hukuk düzenlemesi olduğunu ve milli hukukla bu hakka getirilen sınırlamaların ancak AB hukukunda öngörülen sınırlamalar çerçevesinde mümkün olabileceğini belirtmiştir. ATAD daha önce aldığı 20 Ocak 2009 tarih ve C-350/06 sayılı Kararında, çalışanın gerçekten izin hakkını kullanma olanağının mevcut olması şartıyla, belli bir süre ve devir süresi zarfında yıllık izin hakkının kaybolacağına ilişkin bir düzenlemenin AB hukukuna aykırı olmadığına hükmetmiştir.

Bir çalışanın belli bir devir süresi zarfında birbirini takip eden devamlı işgöremezlik hali nedeniyle bu sürelerde sahip olduğu yıllık izin haklarını sınırsız olarak biriktirme hakkına sahip olabileceği düşüncesi, çalışanın dinlenmesine ve serbest zamana sahip olmasına yönelik bir sosyal güvence olan yıllık izin olgusunun amacına ters düşmektedir.

Doğal olarak yıllık izin hakkının öngörülen süre zarfında kullanılması sonucu yıllık izin çalışanın sağlığı açısından olumlu etki yapmaktadır. Ancak belli bir devir süresi içinde telafi edilebilen yıllık izin bu bağlamda anlamına ters düşmemektedir. Bu sürenin belli bir süreyi aşması halinde, yıllık iznin olumlu etkisi çalışan için dinlenme amaçlı serbest sürenin amacının dışına çıkmış olacaktır.

Bu bağlamda, işgöremezlik durumundan dolayı çalışan tarafından birkaç yıldan beri kullanılamayan izin hakkının sınırsız bir şekilde biriktirilme olanağı, tanımlanan yıllık izin amacına ve anlamına ters düşmektedir.

Çalışanın yıllık izni hakkının korunmasının sağlanması için yıllık iznin devredilme süresinin belirlenmesinde, çalışanın işgöremez duruma düşmesinde sebep tüm koşulların göz önüne alınması gereklidir. Bu devir süresi çalışanın önceden planlayarak izin yapmasına yeterli bir

süre olmalıdır. Diğer taraftan işveren açısından devir süresi, çok uzun işten ayrı kalınan sürelerin birikme tehlikesini ve bundan doğacak işletme ile ilgili organizasyon sorunlarını önleyici olmalıdır. Bu nedenlerden dolayı 15 ayla sınırlı devir süresi, ATAD tarafından yıllık iznin amacına ters düşmeyen bir devir süresi olarak görülmüştür.

Sonuç olarak ATAD, AB hukukunun 15 aylık bir devir süresi sonunda yıllık izin hakkının zaman aşımına uğramasıyla ilgili milli bir düzenlemeyle ters düşmediğine hükmetmiştir.

6.2. Rüşt yaşını doldurmamış meslek eğitimi alan gencin sözleşmesinin feshi hakkında Federal İş Mahkemesi'nin 08.12.2011 tarih ve 6AZR 354/10 sayılı Kararı

Meslek eğitimi ilişkisi deneme süresiyle başlamaktadır. Meslek Eğitimi Kanunu'nun 22'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre meslek eğitimi alan ve meslek eğitimi veren deneme süresi sırasında istediği zaman sözleşmeyi feshetme hakkına sahiptir. Ancak böyle bir fesih bildirimi deneme süresi sırasında tebliğ edilmelidir. Meslek eğitimi alan gencin rüşt yaşını doldurmamış olması halinde, kendisi Medeni Kanun'un 106'ncı maddesine göre kısıtlı sözleşme yapma yetkisine sahip olduğundan, fesih ancak kendisinin yasal vekiline tebliğ edilmesi halinde geçerlidir. Bir fesih bildirimi yasal vekile ulaşmak üzere verildiğinde, örneğin fesih bildiriminin yasal vekilin posta kutusuna atılması halinde, fesih bildirimi tebliğ edilmiş sayılmaktadır.

Diğer taraftan, vekalet sahibi tarafından açıklanan fesih bildirimi, fesih bildiriminin muhatabının vekalet durumundan haberder edilmemiş, Medeni Kanun'un 174'üncü maddesine göre fesih bildirimi yanında vekalet belgesinin bulunmaması ve fesih bildiriminin muhatabının bu nedenle bildirimi zaman kaybetmeden reddetmesi halinde geçersizdir.

15 Nisan 1991 doğumlu davacı genç, yasal vekili olan ebeveyni vasıtasıyla davalı işyeriyle 3 aylık deneme süresi öngören bir meslek eğitim sözleşmesi bağtılamıştır. İşveren deneme süresinin son gününde 31 Ekim 2008 tarihli bir yazıyla sözleşmeyi feshetmiştir. Fesih bildirimi anılan günde seyahate çıkan davacının annesi ve babasının posta kutusuna bir kurye vasıtasıyla atılmıştır. Davacı 2 gün sonra posta kutusundan yazıyı alarak okuduktan sonra annesine telefonla haber vermiştir. 3 Kasım 2008 tarihinde fesih bildirimi davacının annesinin gerçekten eline geçmiştir. Fesih bildiriminin vekalet belgesini içermediği gerekçesiyle davacının vekili sözleşmenin feshini reddederek, meslek eğitimi sözleşmesinin feshinin hükümsüz olduğunun tespiti iş mahkemesinden talep etmiştir.

İş Mahkemesi dava dilekçesini kabul ederek davacıyı haklı bulmuştur. Eyalet İş Mahkemesi ise davacının başvurusunu reddetmiştir. Davacının Federal İş Mahkemesinde açtığı temyiz davası da başarısız kalmıştır. Federal İş Mahkemesi'ne göre işveren fesih bildirimini davacının vekili olan anne ve babasına karşı açıklamıştır. Ailenin müşterek posta kutusuna atılan fesih bildirimi ile fesih tebliğ edilmiştir. Anne ve babanın o an orda olmamaları önemli değildir. Anne ve baba normal koşullarda posta kutusundaki fesih bildiriminin haberdar olacaklarından fesih bildiriminin anne ve babanın hakimiyet alanına ulaşmış olması tebligat için yeterlidir. Fesih bildirimi, vekalet belgesinin bulunmaması nedeniyle de geçersiz değildir. Bir fesih bildiriminin bir haftadan fazla bir süre zarfında reddedilmiş olması, zaman kaybedilmeden reddedilmiş olması anlamına gelmemektedir.

6.3. İşten çıkarmada sosyal tercih ve yaştan dolayı ayrımcılık hakkında Federal İş Mahkemesi'nin 15 Aralık 2011 tarih ve 2 AZR 42/10 sayılı Kararı

İş Güvencesi Yasası'nın 1'inci maddesinin 3'üncü fıkrasının 1'inci cümlesine göre işveren işletmeden kaynaklanan nedenlerden işçi çıkarırken, yaptıkları iş açısından kıyaslanabilir çalışanlar arasından bunların sosyal durumlarını nazarı dikkate alarak bir tercihte bulunmalıdır. Çıkarılacak işçilerin belirlenmesinde sosyal kıstaslardan biri çalışanın yaşıdır. Düzenlemenin amacı yaşlı çalışanları işten çıkarılmaktan korumaktır. İş Güvencesi Yasası'na göre sosyal tercih aynı zamanda belli yaş grupları arasında, örneğin 21 yaşından 30 yaşına kadar, 31 yaşından 40 yaşına kadar oluşturulan gruplar arasında yapılabilmektedir. Çalışanın yaşı böylece her grup içinde ayrı önem arzetmektedir. Bununla işletme içinde tüm çalışanların yaşlara göre dağılımı korunmuş da olmaktadır.

Milli hukuktaki sosyal tercihe ilişkin karmaşık düzenleme AB hukukunun yaşlılıktan dolayı ayrımcılık yasağı ilkesine ve bu ilkenin öngörüldüğü 27 Kasım 2000 tarih ve 2000/78/EG sayılı direktifine aykırı değildir. Düzenleme, yaşlılıktan dolayı farklı bir muameleye sebep olsa da, bu durum istihdam politikalarının yasal hedefleri açısından hukuka uygundur. Düzenleme işyerinde tüm çalışanların yukarıya doğru yaşlarının yükselmesine ve genç çalışanların da tümenden mağdur edilmelerine engel olmaktadır. Yaşlı çalışanların korunması amacı, genç çalışanların mesleki entegrasyonu böylece dengeli hale getirilmiş olmaktadır. Bu ayrıca sosyal politikalar açısından arzu edilen kuşaklar arası adaletin ve istihdamda çeşitliliğin sağlanması yönünde bir uygulamadır.

7. Sayısal Veriler

	Aylık Veriler		2010 Aralık Ayına Göre	
	Aralık 2011	Kasım 2011	Artma (+) veya Azalma (-)	Yüzde (%) olarak
Tüm Çalışanlar		41.609.000		1,3
Sigortaya tabi işlerde çalışanlar	28.015.000 (Ekim 2011)	28.972.600 (Eylül 2011)		2,5
İşsizler	2.780.206	2.713.054	-230.972	-7,7
* erkekler % 53,1	1.476.465	1.416.554	-140.511	-8,7
* kadınlar % 46,9	1.303.741	1.296.500	-90.461	-6,5
* 25 yaşını doldurmamış % 8,6	239.767	234.073	-25.692	-9,7
* 50 yaşını doldurmuş % 31,9	886.720	865.955	-34.224	-3,7
* 55 yaşını doldurmuş % 18,8	523.718	514.483	-12.250	-2,3
* Almanlar % 83,7	2.326.852	2.266.557	-206.761	-8,2
* Yabancılar % 16,2	449.883	443.026	-23.747	-5,0
* Türkler	139.140	138.042	1.098	
İşsizlik oranları (%)				
* Tüm çalışanlar	6,6	6,4	7,1	
Erkekler	6,6	6,3	7,2	
Kadınlar	6,6	6,5	7,1	
25 yaşını doldurmamış olanlar	5,1	5,0	5,6	
50 yaşını doldurmuş olanlar	7,6	7,5	8,2	
- Yabancılar	14,0	13,7	14,8	
- Almanlar	6,0	5,8	6,5	
- Türkler	21,3	21,2		
Bildirilen açık işler				
-Ay başından beri	165.447	192.994	4.593	2,9
- Yıl başından beri	2.232.506	2.067.059	215.290	10,7
- Halen mevcut	466.619	491.656	86.811	22,9
Yardım alanlar				
Birinci basamak işsizlik parası	784.603	719.753	-101.157	-11,4
İkinci basamak işsizlik parası	4.449.985	4.446.554	-251.395	-5,3
Sosyal yardım	1.702.998	1.703.984	-65.045	-3,7

Kaynak: Federal İş Ajansı